

Riksantikvarens Utviklingsnett

HUS OG LANDSKAP

i et kulturhistorisk perspektiv

Riksantikvaren gjentar våren 2012 det populære fordypningskurset *Hus og landskap i et kulturhistorisk perspektiv*.

Kurset er også denne gangen lagt opp med to samlinger med forelesninger og diskusjoner. Første del av kurset finner sted **8. og 9. februar** og følges opp med en todagers samling **18. og 19. april**. Det er mulig å følge kurset i sin helhet eller velge en av de to kursdelene. **Påmeldingsfrist er 1. februar**. For påmelding se www.ra.no

Kursets første del belyser byggeskikk og boligforhold i et historisk perspektiv fra middelalderen til vår egen tid – både forholdene i byer, på landsbygda og i ulike sosiale grupper. Kursets andre del vil ha fokus på studiet av landskap som en kontinuerlig prosess. Landskapet som et kulturfenomen der menneskene både former og blir formet av sine omgivelser.

Emneansvarlig og hovedforeleser er Arne Lie Christensen, tidligere førsteamanuensis i kulturhistorie ved Universitet i Oslo, nå pensjonist, kjent for sine engasjerte forelesninger og som forfatter av standardverkene over kursets to hovedemner.

Kurset er et tilbud om en faglig fordypning – ut over de vanlige dagskursene som Riksantikvaren tilbyr gjennom Utviklingsnett. Det kreves ingen spesielle forkunnskaper, og det inkluderer heller ingen eksamen eller oppgaveskriving. Kursets innhold bygger på et etterutdanningskurs som Riksantikvaren tidligere har arrangert i samarbeid med UiO.

Kurset er gratis, og arrangør dekker lunsj og annen servering under seminaret. Reise- og oppholdsutgifter dekkes ikke. Kurset arrangeres i Riksantikvarens lokaler i Dronningens gate 13.

Relevant litteratur:

- Christensen, Arne Lie 1995. *Den norske byggeskikken. Hus og bolig på landsbygda fra middelalder til vår egen tid*. Pax Forlag. Oslo.
- Christensen, Arne Lie 2002. *Det norske landskapet. Om landskap og landskapsforståelse i kulturhistorisk perspektiv*. Pax Forlag. Oslo.
- Löfgren, Orvar 1992. "Landskabet" I: Kirsten Hastrup (red.) *Den nordiske verden*. Gyldendalske Boghandel. København.
- Nordhagen, Per Jonas 2003. "Borgerskapet sitt hundreår" I: Brekke m.fl. (red.) *Norsk arkitekturhistorie. Frå steinalder og bronsealder til det 21. hundreåret*. Det Norske Samlaget. Oslo.
- Sørby, Hild 1992. *Klar ferdig hus. Norske ferdighus gjennom tidene*. Ad Notam Gyldendal. Oslo.
- Fortidsminneforeningens hefter: «Murbyen Kristiania 1850-1900», «Funkis og Drabantbyen», «Urbane drømmer. Byutvikling i Oslo og Akershus fra 1960 til i dag».

Program

Første samling 8. og 9. februar 2012

Dag 1.

09.00 – 09.30 Frammøte og kaffe

09.30 – 09.45 Kurset presenteres og vi blir kjent med hverandre

09.45 – 10.45 En kulturhistorikers syn på begrepet byggeskikk. Stikkord: Eilert Sundt. Kulturelle mønstre. Hus som prosess. Tradisjon/impuls. Fra det lokale til det fellesnorske. Byggeskikk eller arkitektur.

11.00 – 12.00 Alminnelig (tradisjonelt) boligmønster på landsbygda før ca. 1850. Stikkord: Tunet. Allrommet. Flyttemønster. Syn på tiden og på renslighet.

12.00 – 13.00 Lunsj

13.00 – 14.00 Overklassens (moderne) boligmønster på landsbygda før ca. 1850. Stikkord: Differensiering, privatisering, klasseforskjell

14.15 – 15.15 Forholdene i Kristiania på 16- og 1700-tallet. Stikkord: Byen og bygården. Forstedene og løkkene. Tidlig modernitet.

Dag 2.

09.30 – 10.30 Landsbygdas byggeskikk og boligforhold under industrialismen ca. 1850 - 1950. Stikkord: Fellesnorske mønstre. Det nye tunet. Villa. Arbeiderbruk. Tettsted

10.45 – 12.00 Murbyen ca. 1850 – 1900. Stikkord: Byens plan, leiegårder og leiligheter. Den gamle byen sprenges. Liberalisme og planleggingsideal. Nye bygningstyper. Øst- og vestkant.

12.00 – 13.00 Lunsj

13.00 – 14.00 Sosial boligbygging og idealet om en differensiert by ca. 1900 – 1970. Stikkord: Nytt syn på planlegging. Sonedeling. Funksjonalisme og kulturell konflikt.

14.15 – 15.15 Modernismekritikk og senmoderne byutvikling. Stikkord: Byggefelt og

ferdighus. Urbanisme. Nostalgi. Gentrifisering og transformasjon.

Andre samling 7. og 8. april 2012

Dag 1.

09.00 – 09.30 Frammøte og kaffe

09.45 – 12.00 (Med innlagt pause) Å lese et landskap. Introduksjon til temaet. Stikkord: Begrepet kulturlandskap. De flyktige elementene. Relasjonen natur/kultur og før/nå. Faren for naturdeterminisme. Horisontalt og vertikalt blikk. Periodisering

12.00 – 13.00 Lunsj

13.00 – 15.00 (Med innlagt pause) Historiske faser i landskapet fra 1700-tallet til i dag. Lysbilde serien ”Spadens, plogens og traktorens landskap”. Eksempel på kulturhistorisk perspektiv.

Dag 2.

09.00 – 09.30 Frammøte og kaffe

09.45 – 12.00 (Med innlagt pause) Fra produksjon av mat til produksjon av opplevelse? Bondens landskap i et langt perspektiv. Stikkord: Energibruk. Sørnorsk utmarks-innmarksbruk, nordnorsk utmarksbruk og skogfinnernes svedjebruk. Reitbruk. Skiftebruk. Kombinasjonsbruk. Arbeiderbønder. Ham-skifter. Bøndernes situasjon i dag.

12.00 – 13.00 Lunsj

13.00 – 15.00 Endringer i landskap og landskapssyn sett i forhold til samferdselen. Stikkord: Robåtens, vandringsmannens, dampbåtens, jernbanens og bilens landskap. Todalen på Nordmøre som eksempel. Endringer i synet på tid og rom. Ommøblering” av landskapet. Tettsted og ”stedsreparasjon”.

Det tas forbehold om mindre endringer i programmet.